

10.3.76

S.P.A.

4 442

In the Supreme Court of South Africa
In die Hooggeregshof van Suid-Afrika

(APPELLATE DIVISION.)
AFDELING.)

APPEAL IN CRIMINAL CASE.
APPEL IN STRAFSAK.

LUCENE ERIC MORGAN

Appellant.

versus/teen

THE STATE

Respondent.

Frank Fabian
Appellant's Attorney
Prokureur van Appellant

A.G. (G'tm.)
Respondent's Attorney
Prokureur van Respondent

J. v der Berg
Appellant's Advocate
Advokaat van Appellant

J. A. Swanepoel
Respondent's Advocate
Advokaat van Respondent

Set down for hearing on
Op die rol geplaas vir verhoor op

(G.P.D.)

Coram: Wessels, Muller, ARR et Joubert, Wn AR

< x1.6

Ward die voormelde aansake
om kondonatie gewies.

(uitspraak per)
Joubert Wn AR
28/9/76

[Handwritten signature]

IN DIE HOOGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA
(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

EUGENE ERIC MORGAN appellant

en

DIE STAAT respondent.

Coram: Wessels, Muller, ARR., et Joubert, Wn. AR.

Datum van Verhoor: 23 Augustus 1976.

Datum van Lewering: 23 September 1976

UITSpraak

JOUBERT, Wn. AR.:

Op 24 Maart 1975 is die appellant, 'n Kleurlingman,
in die landdroshof te Wynberg aangekla op 'n hoofaanklag
dat hy artikel 2(a) van Wet 41 van 1971 oortree het deur-
dat hy op 12 Augustus 1973 te Guguletu in dagga handel

gedryf/.....

gedryf het. Die alternatiewe aanklag was dat hy artikel 2(b) oortree het deurdat hy op dieselfde plek en datum in besit van dagga was. Hy het op beide aanklagtes onskuldig gepleit en sy verdediging is deur 'n prokureur waargeneem. Hy is verhoor, op 1 Mei 1975 is hy op die hoof-aanklag skuldig bevind en gevonniss tot 5 jaar gevangenisstraf in terme van artikel 2(i). Teen sy skuldigbevinding het hy na die Kaapse Hof van Appèl sonder sukses appèlleer. Op 10 Desember 1975 is hy verlof verleen deur die Kaapse Hof van Appèl om na hierdie Hof in hoër beroep te kom.

Die appellant het egter nie Appèlhofreël 5(5) nagekom nie deurdat hy nie die appèloorkonde tydig by die griffier van hierdie Hof liasseer het nie. Hy het derhalwe versuim om sy appèl voort te sit. Vervolgens doen hy aansoek om kondonاسie vir die versuim wat aan die optrede van 'n klerk van appellant se prokureur verwyt word. Die Staat opponeer nie die aansoek om kondonاسie nie. Verlening van kondonاسie vir die nie-nakoming van hofreëls is egter 'n vergunning.

Afgesien/.....

Afgesien van ander oorwegings behoort sodanige vergunning egter slegs verleen te word indien 'n appellant 'n redelike vooruitsig op sukses op die meriete het, soos telkens reeds vantevore deur hierdie Hof beslis is. S v Brick 1973 (2) SA 571 (AA) te p 576 F. Vervolgens het hierdie Hof argumente oor die meriete van die appèl aangehoor.

Sondagoggend 12 Augustus 1973 het Bantoeconstabel Xoyimpi saam met 'n ander Bantoeconstabel, handelende op inligting wat hulle ontvang het, na 'n huis te N.Y. 75 nr. 1 in Guguletu-woonbuurt gegaan. Daar in die agterplaas van die perseel is 'n Volkswagen stasiewa aangetref. Appellant en 'n vrou, Olive Cele, het agter die stasiewa gestaan terwyl Willy Cele besig was om 'n sak uit die stasiewa te haal. Laasgenoemde het met die sak na 'n hoenderhok gevlug waar konstabel Xoyimpi hom gevang het. Dit was 'n suikersak wat dagga bevat het. Op 'n vraag van konstabel Xoyimpi het appellant geantwoord dat hy die bestuurder van die stasiewa was. Daarop het hy die appellant, Olive Cele en Willy Cele arresteer en hulle na die aanklagkantoor in Guguletu met die suikersak dagga geneem. Daarna het konstabel

Xoyimpi/.....

Xoyimpi met Olive Cele na haar huis teruggekeer maar gevind dat al die meubels uit die eetkamer verwyder is. Daarop is hulle na die huis van Olive Cele se moeder te N.Y. 71 nr. 79 in Guguletu waar hy in 'n slaapkamer onder een bed twee koffers en onder 'n ander bed vier koffers gevind het. Die ses koffers was vol los dagga. Hy het daarop beslag gelê en dit geneem na die aanklagkantoor in Guguletu. Hierdie ses koffers is by die suikersak dagga in die aanklagkantoor geplaas.

Later daardie oggend het speurdersersant Greef by die aanklagkantoor opgedaag waar hy 'n paar arresteerde persone, insluitende die appellant, en die ses koffers en suikersak dagga aangetref het. Na 'n rukkie wou die appellant 'n verklaring aan hom maak nadat hy hom volgens die regtersreëls gewaarsku het. Daarop het hy reëlins getref dat die appellant die volgende oggend, 13 Augustus 1973, na landdros McCarthy in Kaapstad geneem word ten einde 'n verklaring af te lê. Greef het ook die dagga op 'n elektroniese weegskaal geweeg. Die dagga inhoud van 'n koffer is uitgehaal

en/.....

en apart van die koffer geweeg. Sodoende is daar vasgestel dat die totale gewig van die dagga met die suikersak ongeveer 140 kilogram was. Daar is egter nie getuienis wat die gewig van die dagga in die suikersak as sulks was nie.

Maandagoggend, 13 Augustus 1973, het speurdersersant van der Venter die appellant na landdros McCarthy in Kaapstad geneem wat 'n skriftelike bekentenis van die appellant afgeneem het. Daarin verklaar die appellant dat hy die vorige oggend 'n Volkswagen waarin daar ses koffers en 'n sak dagga was, na Nyanga bestuur het. Ofskoon hy die straat nie ken nie, het hy na 'n sekere huis gegaan wat oop was en waar niemand tuis was nie. Hier het hy die ses koffers afgelaai en in 'n kamer geplaas. In sy eie woorde: „I put the dagga there because it was day time and I had no place to put it". Vervolgens het hy met die sak dagga gery na N.Y. 75 om die kar te was. Toe hy begin om die kar te was, het die polisie opgedaag en die sak dagga in die kar gevind. Daarop is hy na die aanklagkantoor geneem. Twee uur later het die polisie die ses koffers gebring met die mense van die huis. Laasgenoemde

het/.....

het nie van die dagga geweet nie en was onskuldig. Hy het die polisie meegedeel dat al die dagga syne was. Die ander mense is egter arresteer en hulle is almal aangekla.

Kort daarna is die appellant aangehou kragtens artikel 13 vir omstreeks 7 maande lank tot Maart 1974 toe hy vrygelaat is. Hy is weer arresteer en is toe aangekla soos hiervoor vermeld.

Die appellant se prokureur het die toelaatbaarheid van die bekentenis as getuienis teen die appellant aangeval op grond daarvan dat dit nie vrywillig gemaak is nie omdat speurdersersant Greef aan die appellant voorgehou het dat hy die appellant kragtens artikel 13 kon aanhou solank hy wou tensy die appellant 'n verklaring aflê in welke geval die verklaring nie teen hom gebruik sou word nie en sou hy sonder meer vrygelaat word. Die landdros het bevind dat die bekentenis wel toelaatbaar as getuienis teen appellant was.

Op appèl is betoog namens die appellant dat die bekentenis ontoelaatbaar is. Die eerste vraag is derhalwe of die Staat bo redelike twyfel bewys het dat die appellant

by/.....

by sy volle verstand was en dat hy vry en bereidwillig, sonder dat hy op onbehoorlike wyse daartoe aangemoedig was, op 13 Augustus 1973 die bekentenis gemaak het. Om dit vas te stel, moet die relevante getuienis aangaande die omringende omstandighede wat betrekking het op die appellant se aanhouding deur die polisie totdat hy voor landdros McCarthy gebring is, ondersoek en opgeweeg word. Per HOLMES, AR., in S v Dlamini 1973 (1) SA 144 (AA) te p 146 F - G:

"To sum up so far, all the relevant evidence, from the time when the police first got in touch with the accused to the time when he made a confession to the magistrate, has to be analysed very carefully indeed, the pros and cons going into their respective scales; and, after the weighing, the Court has to decide whether there is a reasonable possibility that the confession was not made freely and voluntarily; or that the accused was not in his sound and sober senses; or that he was unduly influenced 'thereto' (i.e., to make a confession). In other words, in all the circumstances is there proof beyond reasonable doubt that the accused's exercise of free will was not unduly influenced."

Speurdersersant Greef het onder kruisverhoor

ontken dat hy die appellant op 12 Augustus 1973 by die aanklagkantoor gedreig het dat hy hom kragtens artikel 13

gaan/....

gaan aanhou tensy hy 'n verklaring maak. Hy ontken ook dat hy aan die appellant voorgehou het dat indien hy so 'n verklaring sou maak dit nie teen hom as getuienis gebruik sou word nie en dat die appellant dan dadelik vrygelaat sou word. Dit is opvallend dat dit nie pertinent aan Greef in kruisverhoor gestel is dat die appellant sou getuig dat Greef die persoon was wat sodanige dreigement insake artikel 13 en die maak van 'n verklaring aan die appellant sou gerig het nie.

Daar is nooit in kruisverhoor van speurdersersant van der Venter beweer dat hy die appellant met artikel 13 gedreig het om 'n verklaring te maak nie.

Landdros McCarthy het getuig dat hy die appellant behoorlik gewaarsku het wat sy regte is en wat die gevolge kon wees indien hy 'n verklaring sou maak. Hy het die appellant gevra of hy enigsins aangerand, gedreig, aangemoedig, beïnvloed of oorreed was deur beloftes om 'n verklaring te maak. Op al hierdie vrae het die appellant ontkennend geantwoord. Die appellant het ook ontken dat hy vantevore 'n soortgelyke verklaring gemaak het.

Konstabel/.....

Konstabel Koyimpi het getuig dat hy teenwoordig was toe Greef die appellant in die ondersoekkamer gespreek het. Hy het egter ontken dat Greef enige dreigemente of voorstelle aan die appellant in sy teenwoordigheid gemaak het om 'n verklaring af te lê. Onder kruisverhoor het hy egter wel getuig dat Greef al die arresteerde persone, met inbegrip van die appellant, saam meegedeel het waar hulle bymekaar was in die aanklagkantoor dat hy hulle kragtens artikel 13 gaan aanhou. Uit sy verdere getuienis is dit egter baie duidelik dat hy geen benul het van die betekenis van artikel 13 nie. Desnietemin onthou hy wel dat Greef artikel 13 aan al die arresteerde persone bymekaar in die aanklagkantoor genoem het in die betekenis dat hy hulle vir besit van dagga gaan aanhou.

Die appellant het aanvanklik getuig dat hy nie voorheen van artikel 13 geweet het nie maar spoedig het hy homself weerspreek deur te getuig dat ander persone wat in botsing met Wet 41 van 1971 gekom het hom wel verwittig het van 'n artikel in hierdie wet waarvolgens die polisie 'n persoon vir 'n baie lang tydperk kan aanhou, maar indien jy 'n verklaring maak dan word jy dadelik vrygelaat. Die

appellant was ook op hoogte van die verpligte minimum vonnis wat vir besit van en handel dryf in dagga deur Wet 41 van 1971 voorgeskryf word. Volgens hom het Greef in die ondersoekkamer artikel 13 aan hom vermeld en hom meegedeel dat hy hom kragtens artikel 13 vir baie jare lank kon aanhou maar indien hy n verklaring maak sou hy dadelik vrygelaat word. n Bantoeconstabel het die ondersoekkamer binne gekom om Greef te verwittig van die ses koffers dagga wat hy gevind het en wat nou in die aanklagkantoor is. Hierdie Bantoeconstabel sou gehoor het dat Greef artikel 13 met die appellant bespreek. Die appellant het toe besluit om n verklaring te maak sodat hy vrygelaat kon word.

Afgesien van die teenstrydigheid in die appellant se getuienis waarna ek reeds verwys het, is dit opvallend dat belangrike aspekte van sy relaas van die gebeure nooit in kruisverhoor aan Greef en konstabel Xoyimpi gestel is nie. So is laasgenoemde, byvoorbeeld, nooit in kruisverhoor uitgevra of hy die ondersoekkamer binne gegaan het om die mededeling oor die ses koffers dagga aan Greef te maak

en of hy toe gehoor het hoe Greef artikel 13 aan die appellant verduidelik nie. Die appellant se getuienis bots ook met Greef s'n oor die aanwesigheid van die ses koffers dagga by die aanklagkantoor toe Greef sy opwagting daar maak het. Ook dit is nooit in kruisverhoor aan Greef gestel nie. Wat meer is, die appellant het onder kruisverhoor erken dat landdros McCarthy se waarskuwing aan hom dat n verklaring wat hy aflê dalk later as getuienis teen hom gebruik kon word meer gewig by hom gedra het as Greef se beweerde teenoorgestelde versekering aan hom. Dit is verder opvallend dat die appellant na 13 Augustus 1973 toe hy nie vrygelaat is nie maar kragtens artikel 13 vir 7 maande lank aangehou word en iedere 14 dae voor n landdros gebring was nooit gepoog het om sy bekentenis herroep te kry nie.

Wanneer die relevante getuienis aangaande die omringende omstandighede wat betrekking het op die appellant se aanhouding deur die polisie totdat hy die bekentenis gemaak het as n geheel in ag geneem word, opgeweeg en ontleed word dan is ek van oordeel dat die landdros tereg

bevind het dat die Staat bo redelike twyfel bewys het dat die appellant by sy volle verstand was en dat hy vry en bereidwillig, sonder dat hy op onbehoorlike wyse daartoe aangemoedig was, die bekentenis gemaak het. Die bekentenis is derhalwe tereg bevind om toelaatbaar as getuienis teen die appellant te wees.

Die tweede vraag wat ontstaan het betrekking op die meriete, naamlik of die Staat bo redelike twyfel bewys het dat die appellant skuldig is aan 'n oortreding van artikel 2 (a), te wete, in dagga handel gedryf het.

Die appellant het getuig dat sy bekentenis 'n klomp leuens bevat wat hy opgemaak het. Hy het 'n lang verhaal daarin uiteengesit om dit aanloklik vir die polisie te maak in die verwagting dat hulle dit sou aanvaar. Hy gee egter toe dat die polisie hom nie voorgesê het wat hy in sy bekentenis moes verklaar nie. Wat die meriete betref, het die appellant dan ook getuienis afgelê wat nie alleen sy bekentenis weerspreek nie maar belangrike aspekte daarvan was nooit in kruisverhoor aan die staatsgetuies gestel nie.

Sy relaas was dat hy op 12 Augustus 1973 per trein en te voet vanaf sy huis in Mannenberg na die woning van die Celes is waar die polisie hom arresteer het. Sy motorkar was daardie dag buite werking. By die huis van die Celes het hy die Volkswagen en nog 'n motorkar aangetref. Hy ontken dat hy ooit die Volkswagen bestuur het. Olive Cele was daar met haar seun Willy Cele en 'n sekere Kongo. Laasgenoemde was besig om die Volkswagen te was toe die polisie daar opdaag. Kongo het verdwyn in die bosse. In 'n hoenderhok het die polisie 'n sak dagga gevind. Daar was geen dagga in die Volkswagen nie. Die sak dagga was nie syne nie. Hy weet ook niks van die ses koffers dagga nie. Hy het later by die aanklagkantoor gehoor dat 'n Bantoeconstabel vertel het dat hy dit by die huis van Olive Cele se moeder gevind het. Hyself weet nie waar die huis van Olive Cele se moeder is nie. Hy het erken dat hy die Celes goed ken en hulle gesien het nadat hy vrygelaat was. Desnietemin het hy hulle nie gevra om vir hom te kom getuig nie.

Die appellant se prokureur het nooit die

bestaan/....

bestaan van die persoon Kongo en wat laasgenoemde volgens die appellant sou gedoen het in kruisverhoor aan konstabel Xoyimpi gestel nie. Insgelyks het sy prokureur nooit konstabel Xoyimpi se getuienis dat die appellant aan hom verklaar het dat hy die bestuurder van die Volkswagen was en dat Willy Cele besig was om n sak uit die Volkswagen te verwyder toe die polisie op die toneel kom en met die sak na n hoenderhok gehardloop het waar hy daarmee gevang is en waar geblyk het dat dit dagga bevat het, betwis nie. Dit is duidelik dat waar sy getuienis bots met dié van konstabel Xoyimpi was hy besig om valshede kwyd te raak.

Artikel 258(2) van Strafproseswet 56 van 1955, soos gewysig, bepaal die volgende:

„'n Hof kan n beskuldigde weens enige misdryf wat hom in die aanklag ten laste gelê word, skuldig bevind op grond van n bekentenis van daardie misdryf wat hy volgens bewys gedoen het, alhoewel die bekentenis nie deur ander getuienis bekragtig word nie, mits dit deur ander bevoegde getuienis as bedoelde bekentenis bewys word dat die misdryf werklik gepleeg is.” (Ek onderstreep.)

Hieruit/.....

Hieruit blyk dit dat n bekentenis voldoende vir n skuldigbevinding is indien daar bevestiging of staving vir die bekentenis is, of indien daar benewens die bekentenis ook aliunde bewys is dat die misdaad werklik gepleeg is. Per Appèlregter SCHREINER in R. v. Nathanson, 1959 (3) S.A. 124 (A A) te pp. 128 - 129:

"An extra-judicial confession, whether the trial is in a superior or in an inferior court, requires:

(a) confirmation or

(b) proof of the commission of the offence before the accused may lawfully be convicted upon it (sec. 258(2) of Act 56 of 1955). So that an extra-judicial confession which is unconfirmed could not suffice to provide the proof required by sec. 258(1) (b). But an extra-judicial confession does carry the Crown case further than a plea of guilty. Mere confirmation is not enough to support a conviction on a plea of guilty but mere confirmation will suffice to support a conviction on an extra-judicial confession, even without a plea of guilty."

Adv. van der Berg het namens die appellant

betoog dat daar geen getuienis aliunde is wat n verband tussen die ses koffers en die sak dagga lê nie. In die onderhawige geval het ons egter benewens die bekentenis die getuienis van

konstabel Xoyimpi oor die suikersak dagga wat Willy Cele besig was om uit die Volkswagen te verwyder terwyl die appellant verklaar het dat hy die bestuurder van die Volkswagen was. Insgelyks het ons die getuienis van konstabel Xoyimpi dat Olive Cele hom na die huis van haar moeder geneem het waar hy die ses koffers dagga in n kamer gevind het. Normaalweg verg getuienis aliunde dat n misdaad gepleeg is nie bewys dat dit deur die beskuldigde gepleeg is nie, behalwe waar die aard van die betrokke misdaad sodanig is dat dit noodsaaklik is om te bewys dat die beskuldigde dit gepleeg het, byvoorbeeld die bestuur van 'n motorvoertuig onder die invloed van drank. S v Lombard 1967 (4) SA 538 (AA) te p 541 F-H.

In die onderhawige geval is dit duidelik dat die getuienis van konstabel Xoyimpi oor die suikersak dagga by die perseel waar die appellant arresteer is sowel as oor die ses koffers dagga wat hy in die huis van Olive Cele se moeder in n kamer gevind het, wesenlike aspekte van die

appellant/.....

appellant se bekentenis staaf. In sy bekentenis identifiseer die appellant immers die ses koffers dagga en suikersak dagga wat konstabel Xoyimpi by die aanklagkantoor gebring het as synde dié waarvan hy in sy bekentenis melding maak. Vergelyk R v Blythe 1940 AD 355 te p 364, S v Mbambo 1975 (2) SA 549 (AA) te p 553 F. In die lig hiervan het die Staat bo redelike twyfel bewys dat die inhoud van die bekentenis eg is behalwe dat die polisie die suikersak dagga nie in die Volkswagen gevind het nie maar gesien het hoe Willy Cele besig was om dit uit die Volkswagen te haal toe hulle op die toneel kom.

Artikel 1 van Wet 41 van 1971, soos gewysig, omskrywe die werkwoord „besit” as synde „ook hou, opberg of in bewaring of onder beheer of toesig te hê” terwyl die selfstandige naamwoord „besit” ’n ooreenstemmende betekenis het (ek kursiveer). S v Mkize 1975 (1) SA 517 (AA) te p 523

B - D.

Uit die bekentenis van die appellant, gelees met die getuienis van konstabel Xoyimpi, is dit duidelik dat die

Staat
getuienis/.....

Staat bo redelike twyfel bewys het dat die appellant in besit gevind was van die ses koffers dagga sowel as die suikersak dagga. Hierdie getuienis verbind die appellant met die ses koffers dagga sowel as met die suikersak dagga. Waar die totale gewig van die dagga (met inbegrip van die materiaal van die suikersak wat egter minimaal in die lig van die onderhawige geval se omstandighede is - vergelyk S v Mtinkulu 1975 (4) SA 759(A) te p 766) ongeveer 140 kilogram is dan word volgens artikel 10(1)(a)(i) vermoed dat die appellant in dagga handel gedryf het tensy hy op 'n oorwig van waarskynlikhede die teendeel bewys. Hier het die appellant egter niks tot die teendeel bewys nie. Na my

mening/.....

mening het die Staat derhalwe in die omstandighede van die onderhawige geval bo redelike twyfel met behulp van die vermoede in artikel 10(1)(a)(i) bewys dat die appellant skuldig is aan handeldryf in dagga en het die appellant nie die genoemde vermoede weerlê nie.

Afgesien hiervan kan die onderhawige geval ook op 'n ander basis benader word. In sy bekentenis het die appellant beweer dat hy die 6 koffers dagga en die suikersak dagga in die Volkswagen vervoer het op die oggend van 12 Augustus 1973. Ek het reeds daarop gewys dat die getuienis van konstabel Xoyimpi wesenlike aspekte van die bekentenis bevestig of staaf. Weliswaar bevat artikel 1 se omskrywing van „handeldryf” nie die vervoer van dagga nie. Dog artikel 10(1)(d) bepaal die volgende:

„Indien dit by 'n vervolging ingevolge artikel 2(a) of (c) of artikel 3(a) bewys word dat die beskuldigde 'n afhanklikheidsvormende medisyne of 'n plant waaruit sodanige medisyne vervaardig kan word, vervoer het, word dit geag dat die beskuldigde in sodanige medisyne handel gedryf het, tensy die teendeel bewys word”.

Hier het die Staat bo 'n redelike twyfel die voorgeskrewe

feitestelling wat artikel 10(1)(d) verlang alvorens die

vermelde vermoede in werking kan tree, bewys. Die bewyslas was vervolgens op die appellant om op 'n oorwig van waarskynlikhede te bewys dat hy nie in die betrokke dagga handel gedryf het nie. Dit het die appellant nie eens gepoog om te doen nie. Gevolglik het die Staat, na my mening, in die omstandighede van die onderhawige geval, bo redelike twyfel met behulp van die vermoede in artikel 10(1)(d) ook bewys dat die appellant skuldig is aan handeldryf in dagga en het die appellant nie die genoemde vermoede weerlê nie.

Insgelyks sou die Staat in die onderhawige geval daarop aanspraak kon maak wat die suikersak dagga betref dat daar met behulp van die vermoede in artikel 10(1)(e) bo redelike twyfel ook bewys is dat die appellant skuldig is aan handeldryf in die suikersak dagga en het die appellant nie hierdie vermoede weerlê nie.

Adv. van der Berg het egter namens die appellant betoog dat die vermoede in artikel 10(1)(e) slegs in werking kan tree indien daar onder artikel 10(1)(a)(i) bewys is dat

die gewig van die dagga 115 gram oorskry, terwyl dit gemene

saak is dat die dagga in die suikersak nie apart van die dagga in die ses koffers geweeg is nie en derhalwe is die gewig van die dagga in die suikersak nie bewys nie. Hierdie submissie kom daarop neer dat die twee vermoedens in artikel 10(1)(a)(i) en 10(1)(e) saamgelees moet word sodat die vermoede in artikel 10(1)(e) nie in werking kan tree voordat die vermoede in artikel 10(1)(a)(i) in werking getree het nie.

As gesag vir hierdie submissie het Adv. van der Berg hom beroep op die volgende dictum van Waarnemende Regter ~~van der Berg~~ Strydom in S v Mouton 1974 (3) SA 409 (SWA) te p 411 F - H:

„Die twee vermoedens moet saamgelees word dat waar meer as 115 gram dagga in of op 'n voertuig gevind word, ontstaan die weerlegbare vermoede van handeldryf teen die bestuurder en elke passasier tensy hy hom kan verontskuldig. As dit anders vertolk word, lei dit tot belaglike resultate wat die Wetgewer nooit kon beoog het nie. Afsonderlik beskou sou dit betekendat n passasier in n voertuig wat n dagga_sigaret rook beskou moet word as iemand wat handel dryf, terwyl dieselfde persoon met die daggasigaret in sy hand, net buite die kar, nie van handeldryf aangekla kan word nie. Die eerste reëls van artikel 10(1)(e) maak dit egter duidelik dat die grondslag vir die vervolging van handeldryf ingevolge art. 2(a) reeds moet bestaan aler die vermoede van art. 10(1)(e) toegepas kan word.“
(Ek onderstreep).

Artikel 2(a) maak dit 'n misdryf om in dagga handel te dryf terwyl artikel 2(b) dit 'n misdad maak om in besit van dagga te wees. Die wetgewer het in artikel 1, soos blyk uit die omskrywings van die woorde „handeldryf” en „besit”, wye betekenis aan hierdie begrippe gegee. Artikel 10 bevat 'n aantal vermoedens wat daarop gerig is om die Staat te help om sy bewyslas te kwyd om skuldbevindings te verkry deur die bewyslas gedeeltelik ligter te maak. Iedere bepaling in artikel 10(1)(a) tot (e) inklusief begin deur te verklaar: „Indien dit by 'n vervolging weens 'n misdryf ingevolge artikel bewys word dat ” en dan volg daar 'n feitegrondslag wat voorgeskryf word. Indien hierdie voorgeskrewe feitegrondslag bo redelike twyfel bewys word, dan tree die weerlegbare vermoede in werking: „..... word dit geag dat die beskuldigde in..... handel gedryf het, tensy die teendeel bewys word.” Vergelyk S v Majola 1975 (2) SA 727 (AA) te p 734 - 735. Elke bepaling in artikel 10(1)(a) tot (e) inklusief se voorgeskrewe feitegrondslag vir die inwerkingtreding van 'n weerlegbare

vermoede verskil geheel en al van die voorgeskrewe feitegrondslae vir die inwerkingtreding van die ander weerlegbare vermoedens. Uit die samehang van artikel 10(1)(a) tot (e) is dit derhalwe duidelik dat daar vyf aparte vermoedens in die vyf aparte afdelings van artikel 10(1) is en dat elkeen van hierdie vermoedens deur sy besondere voorgeskrewe feitegrondslag verskillend, onafhanklik en apart van die ander vermoedens is. Nie een van hulle is vir sy toepassing en inwerkingtreding afhanklik van die toepassing en inwerkingtreding van 'n ander vermoede in een van die aparte afdelings van artikel 10(1) nie. Die aangehaalde dictum in Mouton se saak, supra, wat verlang dat artikel 10(1)(a) en artikel 10(1)(e) saamgelees moet word sodat die vermoede in artikel 10(1)(e) nie in werking kan tree voordat die Staat bewys het onder artikel 10(1)(a)(i) dat die gewig van die dagga meer as 115 gram is nie, is verkeerd beslis. Die sogenaamde belaglike resultaat wat bereik sou word ten aansien van 'n passasier wat in 'n voertuig dagga rook, nl. dat hy vermoed sou word om in dagga handel te dryf, verloor uit die oog dat dit vir so 'n passasier maklik sou wees om op 'n oorwig van waarskynlik-

hede/.....

hierdie vermoede te weerlê. Slaag so 'n passasier daarin om die vermoede te weerlê dat hy in dagga handel dryf, loop hy net so gevaar om skuldig bevind te word aan besit van dagga as die persoon wat langs die voertuig staan en 'n daggasigaret rook.

Daar is gevolglik geen substansie in vermelde submitisie van Adv. van der Berg nie.

Op grond van bogaande kon die Staat gevolglik op enigeen van die vermoedens in artikel 10(1)(a), (d) of (e) gesteun het. En soos reeds vermeld, het die appellant nie enigeen van hierdie vermoedens weerlê nie.

Na my mening is die appellant derhalwe tereg skuldig bevind op die hoofaanklag van handeldryf in dagga. Die tweede vraag moet derhalwe bevestigend beantwoord word. Dit volg derhalwe dat die appellant nie 'n redelike vooruitsig op sukses op die meriete in die onderhawige geval het nie.

Die resultaat is dat die appellant se aansoek om kondonاسie nie toegestaan word nie.

WESSELS, AR) Stem saam.
MULLER, AR)

C. P. Joubert.
C.P. JOUBERT.